

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Præmittuntur quæ de side sunt certa, & referuntur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

personas constitui non originibus, sed relationibus.

- 76 Obijcies secundò: Primum rei distinctivum est etiam eius constitutivum: Sed generatio activa distinguit Patrem ab aliis personis divinis, cum conveniat Patri, & repugnet Filio, & Spiritui sancto; & aliàs est prior paternitate, ut pote fundamentum illius, & consequenter primò distinguit: Ergo Patrem in esse personæ constituit.
- 77 Respondeo concessa Majori, distinguendo secundam partem Minoris: est prior paternitate, sub explicito relationis conceptu. concedo Minorem: sub formalitate & conceptu subsistentiæ seu formæ hypostaticæ, nego Minorem & Consequentiam. Licet enim distinctio præstita Patri à generatione activa, sit prior illà quam præbet relatio ut referens, non tamen est prior illa quam præstat personæ Patris paternitas, ut forma hypostaticè subsistens; & consequenter non generatione activa, sed paternitate sic sumptà, Pater in esse personæ constituitur.

- 78 Dices, Generatio passiva est prior filiatione, etiam ut habet rationem subsistentiæ, & formæ hypostaticæ, cum sit veluti fieri illius: Ergo Filius per originem passivam in ratione personæ constituitur.

Sed nego consequentiam: licet enim generatio passiva filiationem præcedat prioritate à quo se habet tamen ut aliquid viale & fluens, non verò ut aliquid fixum & permanens, quod ad rationem constitutivi requiritur, ut patet ex suprà dictis.

- 79 Instabis: Licet origo passiva, sub explicito conceptu originis, se habeat per modum fluxûs & viæ; sub conceptu tamen subsistentis, quem implicitè importat, se habet ut aliquid fixum & permanens: Ergo sub illo conceptu implicito personam Filii poterit constituere. Consequentia probatur: licet enim relatio non explicet rationem subsistentiæ & formæ hypostaticæ, quia tamen illam implicat, potest personam Filii constituere: Ergo pariter idem poterit præstare generatio passiva.

Simile argumentum fieri potest de origine activa: quam vis enim paternitas, sub explicito relationis conceptu, non constituat Patris personam, sed constitutum supponat; sub conceptu tamen subsistentis quem implicat, illum, per nos constituit in ratione personæ: Ergo pariter, quântumvis origo activa sub explicito conceptu egressionis & viæ, non constituat, sed supponat personam Patris, sub conceptu tamen subsistentis, què implicitè importat, poterit illà constituere.

- 80 Respondeo concessa Antecedente, negando Consequentiam: ad cujus probationem, nego similiter Consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est: quia respicientia termini, quam relatio explicat, non repugnat inhærentiæ, vel subsistentiæ; imò taliter relatio explicat respectum ad terminum, quod alterum horum petit; inhærentiam relatio creata, & subsistentiam divina: conceptus autem explicitus viæ, non petit permanentiam implicitam; ut constat in generatione creata, quæ quamvis pro explicito inhæreat, non tamen permanentem inhæret, sed vialiter & transeunt: idemque de divina est dicendum, quòd nempe explicet rationem viæ; & licet implicet subsistentiam, & revera permanens sit; ex vitâ tamen conceptus quem explicat, non exposcit permanentiam, quam exigere deberet, ut secundum conceptum implicitum subinducere posset rationem formæ hypostaticæ, & esse constitutivum personæ. Ex quo patet responsio

A ad similem instantiam, quæ de origine activa procedit, & discrimen, quod inter paternitatem & generationem activam reperitur.

DISPUTATIO XII.

De aequalitate, & similitudine Divinarum Personarum.

Ad questionem 42. D. Thoma.

B Præmittimus quæ de actibus notionibus docet S. Thomas quæst. 43. quia de illis, & de illorum principis disputat. 2. sub pertractatum est, agendo de processionibus Divinarum Personarum, & solum hic agimus de illarum aequalitate & similitudine, de qua ipsam sanctus Doctor diserte quæst. 42.

ARTICULUS UNICUS.

An similitudo & aequalitas Divinarum Personarum sint relationes reales, vel rationales.

§. I.

Præmittuntur quæ de se sunt certa, & respondentur sententia.

SUPPONIMUS tanquam certum de fide, personas divinas esse inter se perfectissimè similes & æquales. Illa enim (ut docet Aristoteles 5. Metaph. cap. 5.) similia & æqualia dicuntur, quorum una est qualitas, & quantitas: sumendo qualitatem vel strictè, prout convenit rebus creatis, vel largè, prout idem significat quòd forma, & quantitatem, pro extensione abstracte ab extensione dimensionis, seu molis, & ab extensione perfectionis & virtutis: Sed personæ divinæ in eadem divinitatis forma, & in eadem essendi magnitudine communicant: Ergo sunt perfectissimè similes & æquales. Unde in Symbolo Athanasii sic habetur: *Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus.* Et ibidem personæ divinæ coeternæ dicuntur & coæquales. Item Psal. 109. vers. 1. Filius dicitur sedere à dextris Patris. Et in fine ejusdem Psalmi contra Patrem describitur ut sedens ad dexteram Filii, subditur enim: *Dominus à dextris tuis.* Non quòd personæ divinæ mereant sedes, & modò Filius ad dexteram Patris, modò Pater ad dexteram Filii se deat: sed ut designetur, nullum inter illas graduum aut dignitatum distinctionem, sed perfectissimam in gloria, maiestate potentia, & perfectione inveniri æqualitatem.

Sed in contrarium obijci potest hoc difficile argumentum. Cui de sic aliqua dignitas & perfectio alteri competens, non est illi æqualitas dignitatis & perfectionis: Sed Filio deest dignitas aliqua & perfectio Patri conveniens: Ergo in dignitate & perfectione non est Patri æqualitas, Probatur Minor. Paternitas est aliqua dignitas & perfectio: Sed illa convenit Patri, & non Filio: Ergo aliqua dignitas competens Patri, non convenit Filio.

Hinc argumentum variis modis occurrunt hi qui censent relationes divinas perfectionem rel-

relativam ad essentiam superaddere. Sed vera A
illius solutio est quam tradit D. Thomas hic art.
4. ad 7. ubi docet perfectionem, magnitudinem
& dignitatem, non dici relativè, sed absolutè
& tantum in Deo. Unde perfectio, non est distincta, sed omni-
dignitas paternitatis, non est distincta, sed omni-
no eadem cum magnitudine, perfectione & di-
gnitate filiationis, ac proinde, licet Filio non con-
veniat paternitas, convenit tamen illi magnitu-
dine paternitatis, & dignitas paternitatis. Et è con-
do, perfectio & dignitas paternitatis. Et è con-
trato, quamvis Patri non conveniat filiatio, in-
ter tamen reperitur magnitudo, dignitas, & per-
fectio filiationis. Ex quo ulterius fit, ut cum di-
stinctione, oppositioneque relationum, substi-
tuitur omnimoda personarum æqualitas.

Nec valet si indest: Paternitas est aliqua digni-
tas & perfectio: Sed paternitas convenit Patri, &
non Filio: Ergo aliqua dignitas conveniens Pa-
tri, non convenit Filio. Non valet, inquam, ut e-
tiam docet D. Thomas muratur ad aliquid, in
quod id est, ex negatione relationis, inferitur ne-
gatio absolutæ, quia licet paternitas, perfectio &
dignitas sit, non est tamen dignitas aut perfectio
relativa, sed absoluta. Unde sicut ista consequen-
tia: Paternitas est essentia divina: Sed paternitas
convenit Patri, & non Filio: Ergo essentia con-
veniens Patri, non convenit Filio: non valet,
quia essentia Patris absoluta est, paternitas verò
est relatio. Ita consequentia facta non tenet,
propter eundem defectum.

Obijcies secundo: Persona cui non convenit
aliquis potentia, non est illi in potentia æqua-
lis: Sed Filio non convenit aliqua potentia Pa-
tris: Ergo non est æqualis Patri in potentia. Ma-
ior pater, Minor autem probatur, Filio non con-
venit potentia generandi, aliàs posset generare
aliam filium sibi similem, quod implicat: Sed
hæc potentia convenit Patri: Ergo Filio non
convenit aliqua potentia Patris.

Hinc argumento supra disp. 2. fusè satisfacimus
manu de breviter respondeo, concessa Majori,
negando Minorem. Ad probationem distinguo
Majorem: Filio non convenit potentia generan-
di, sumpta generatione activè, concedo Majorem
relativè passivè, nego Majorem: & concessa Mini-
ori, nego Consequentiam. Nam eadem poten-
tia est in Patre & Filio: in Patre, ut activè ge-
neret; in Filio, ut passivè generetur: ac proinde
nulla potentia convenit Patri, quæ non compe-
tat Filio, etiam non conveniat utrique sub eodem
respectu. Ita D. Thomas hic art. 6. ad 3. & quæst.
precedenti art. 6. ad 1. ac pluribus aliis in locis.

In talibus: Ex hac solutione & doctrina saltem
sequitur esse aliquam potentiam activam in Pa-
tre, quæ non sit in Filio, & consequenter ambo
non esse in potentia activa æquales. Probatur
sequela: Potentia generandi, sumpta activè ge-
neratione, est aliqua potentia: Sed hæc convenit
Patri & non Filio, ex concessis: Ergo aliqua po-
tentia activa reperitur in Patre, quæ non con-
venit Filio.

Præterea ex eadem responsione sequitur Spi-
ritum S. non esse æqualem Patri in potentia: Ergo
ex illa tollitur divinarum personarum æqua-
litas. Probatur sequela: Potentia generandi est
in Patre, & non in Spiritu S. activè vel passivè
sumpta generatione; cum Spiritus S. nec gene-
raret, nec generari possit: Ergo si idè Pater &
Filius sunt æquales in potentia, quia potentia
generandi, quæ est in Patre ut generet, est in Fi-
lio ut generetur, Spiritus sanctus non erit æqua-
lis in potentia Patri.

Ad primam instantiam respondeo negando 7
sequelam. Ad probationem distinguo Majorem
est aliqua potentia activa, sumpta absolutè, nego
Majorem: est aliqua potentia activa, ut modifi-
cata paternitate, concedo Majorem, & concessa
Minori, nego Consequentiam. Vel distinguo
Consequens: aliqua potentia activa non conve-
nit Filio, sumpta absolutè, nego. Ut modificata
per paternitatem, concedo. Nam potentia gene-
rativa non est potentia distincta in ratione po-
tentia ab omnipotentia, vel intellectu Patris, sed
est omnipotentia, vel intellectus prout in Patre.
Unde ut potentia generandi activè, non conve-
niat Filio, sufficit quòd illi non competat respec-
tus paternitatis; ac proinde, cum ex negatione
potentia generandi activè inferitur negatio po-
tentia activa, vel neganda est consequentia; quia
muratur ad aliquid in quid, id est ex negatione
relationis inferitur negatio alicujus absoluti: vel
claritatis gratia potest consequens data distin-
ctione distingui. Ita colligitur ex doctrina Divi
Thomæ hic art. 6. ad 3.

Dices: Alia operatio convenit Patri, quæ
repugnat Filio: Sed cui convenit operatio, con-
venit potentia operativa; & cui operatio repu-
gnat, potentia operativa non convenit: Ergo ali-
qua potentia activa convenit Patri, quæ Filio non
convenit. Probatur Major, Generatio sumpta a-
ctivè est aliqua operatio. Sed generatio sic sum-
pta, convenit Patri, & repugnat Filio: Ergo ali-
qua operatio convenit Patri, quæ Filio repugnat.

Respondeo negando Majorem. Ad probatio-
nem distinguo Majorem: Generatio sumpta a-
ctivè est aliqua operatio, sumpta absolutè, nego
Majorem. Est aliqua operatio, ut modificata pa-
ternitate, concedo Majorem; & concessa Mini-
ori, nego Consequentiam. Vel distinguo Conse-
quens: Ergo aliqua operatio convenit Patri, quæ
Filio repugnat, sub conceptu actualitatis & ope-
rationis, nego: quæ Filio repugnat, ut modificata
relatione paternitatis, concedo. Quæ distinctio
constat ex supra dictis, & traditur à D. Thoma
in 1. dist. 3. quæst. 1. art. 1. ad 2.

Ad secundam instantiam nego sequelam: Ad
probationem dicatur generationem sumptam
passivè consistere in passivo intelligi, connotata
filiatione: licet autem filiatio non conveniat
Spiritui sancto, convenit tamen illi passivam in-
telligi; & per consequens convenit illi generatio
passiva, pro eo quòd importat in recto: & quia
solum id quod in recto importat, perfectionem
dicit, convenit Spiritui sancto passiva generatio,
quoad omnem suam perfectionem; & conse-
quenter Spiritus sanctus æqualis est Filio; quia
defectus connotati non addentis perfectionem,
æqualitati non obstat.

Hisigitur suppositis, de quibus nulla est inter 10
Doctores Catholicos controversia: restat ut ex-
aminemus, an relationes similitudinis & æqua-
litaris divinarum personarum, reales sint, vel ra-
tionis? In cuius difficultatis resolutione duo sunt
celebres sententiæ omnino oppositæ. Prima af-
firmat hujusmodi relationes esse reales in Deo,
& inter se distinctas ex natura rei. Ita Scotus in
1. dist. 3. quæst. unica, quem sequuntur eius Di-
scipuli, Rada 1. parte, controversia 26. art. 3. Smi-
ling disp. 2. de Trinit. quæst. 3. Franciscus Felix
cap. 9. de Trinit. difficult. 2. & alii.

Secunda sententia huic opposita, nullam rela-
tionem realem, præter quatuor relationes origi-
nis, agnoscit in Deo: unde relatione æqualitatis
& si

Bibli

& similitudinis divinarum personarum asserit esse rationis. Ita docent communiter Theologum D. Thomam hic art. 1. ad 4. & pluribus aliis in locis.

§. II.

Sententia Scoti rejicitur.

Dico igitur, relationem æqualitatis inter divinas personas, non esse realem, sed rationis
II Probatur primò: Ut relatio sit realis, requiritur realis non solum extremorum, sed etiam fundamentorum distinctio: Sed fundamentum æqualitatis divinarum personarum est idem, nempe magnitudo essentiae, quæ est eadem numero in illis: Ergo quamvis realiter distinguantur personæ, non tamen referuntur relatione reali æqualitatis; idemque dicendum est de relatione similitudinis. Minor patet, Major autem, quam negant Adversarii, ostenditur primò. Relatio non solum à subiecto dependet, sed etiam à fundamento: Ergo ut realis sit, requiritur realis non solum subiectorum, sed etiam fundamentorum distinctio.

Praterea, Ut aliqua relatio sit realis, exigitur realis distinctio subiectorum, quæ primò referuntur per illam; Sed subiecta primò relata relatione æqualitatis & similitudinis sunt fundamenta: Ergo ut æqualitas aut similitudo sit realis, requiritur realis distinctio non solum extremorum, sed etiam fundamentorum. Major est evidens, Minor autem, in qua est difficultas, suadetur primò. Æqualitas, supra quam relatio æqualitatis fundatur, est passio quantitatis: Ergo primò convenit quantitati, & ratione illius quanto; ac proinde quantitas est quæ primò refertur relatione æqualitatis.

Secundò, Dno quanta idem æqualia sunt, quia habent quantitates æquales: Ergo idem referuntur relatione æqualitatis, quia prius quantitates, æqualitate fundantes, invicem referuntur; & consequenter subiecta primò relata relatione æqualitatis, sunt ipsa fundamenta. Quæ ratione utitur Cajetanus hic art. 2.

12 Respondent Scotistæ, fundamenta relationum æqualitatis & similitudinis non referri ut quod, sed tantum ut quo, non formaliter (hoc enim modo sola relatio refertur) sed ut quo fundamentaliter; sunt enim rationes quibus extrema constituuntur subiecta referibilia: ut autem referantur ut quo, distinctio realis unius fundamenti ab alio necessaria non est; ut constat in actione & passione, quæ fundant relationem secundæ generis, & consequenter referuntur ut quo, & tamen realiter non distinguuntur.

13 Sed contra: Duæ quantitates non solum ut quo, sed etiam ut quod sunt extensæ; ut quod etiam sunt bicubitæ, vel tricubitæ: Ergo non solum ut quo, sed etiam ut quod sunt æquales; & consequenter non solum ut quo, sed etiam ut quod referuntur relatione æqualitatis. Idemque argumentum fit de duabus qualitatibus, quæ ut quod sunt intensæ aut remissæ, & consequenter ut quod sunt similes vel dissimiles.

Deinde, Licet inter actionem & passionem non intercedat distinctio realis entitativa, bene tamen distinctio modalis, aut realis formalis, ut docetur in Philosophia: Sed magnitudo essentiae quæ fundat relationem æqualitatis inter personas divinas, nullâ distinctio reali in Patre & Filio distinguitur: Ergo illud exemplum magis

A confirmat, quam infirmit nostram sententiam. Secundò probatur conclusio: Ex sententia Scoti sequitur dari in Deo prædicata realia solo numero distincta: Consequens est falsum: Ergo & Antecedens. Sequela patet: Relatio æqualitatis, quæ Pater respicit Filium, solum numero distinguitur ab altera relatione, quæ Filius respicit Patrem: sicut relationes similitudinis, quibus Petrus & Paulus ad invicem referuntur, distinguitur solum numero: Ergo si relationes ille sunt reales, dantur in Deo formalitates, & prædicata realia, solum numero distincta. Falsitas autem Consequentis ostenditur primò. Distinctio solum numerica à materia desumitur, ut docet D. Thomas pluribus in locis: Sed in Deo non est materia: Ergo nec distinctio numerica.

B Secundò, Quæ solum numero differunt, sunt composita compositione metaphysicâ ex actibus potentia: Sed talis compositio repugnat Deo, cui sit actus purissimus: Ergo & numerica distinctio.

Tertio, Cui essentialis est singularitas, repugnat multiplicatio numerica; unde probat Theologus Deum non posse numero multiplicari, quia essentialiter est singularis: Sed singularitas est de essentia cujuslibet prædicati divini: Ergo implicat esse in Deo prædicata realia solum numero distincta. Major patet, Minor autem probatur. Quodlibet prædicatum divinum est ens à se, & per essentiam; Sed ens à se & per essentiam, sicut existentia essentialiter convenit, ita & singularitas, quam existentia supponit: Ergo & singularitas est de essentia cujuslibet prædicati divini.

C Quarto, Quod prædicatum aliquod numero multiplicetur, ex limitatione provenit, ratione cujus non continet quidquid pertinet ad speciem, seu totam perfectionem speciei; unde Petrus, quia numericè à Paulo distinguitur, limitatè naturam speciei participat: Sed limitatio repugnat omni prædicato divino: Ergo implicat esse in Deo prædicata realia, solum numero distincta.

Denique, falsitas supradictæ sequelæ probatur. Omnis Dei formalitas est per se ipsam individua: Sed quod per se ipsum individuum est, non potest multiplicari numero: Ergo nulla Deiformalitas potest numero multiplicari. Minor patet, Major autem probatur. Quod per se ipsum individuum non est, individuatur per aliud: Sed nulla Dei formalitas potest per aliud individuari; aliàs resultaret in Deo compositio, cum omne quod ex alio & alio coalescit, compositum sit: Ergo omnis Dei formalitas, & omne prædicatum divinum, individuum est per se ipsum. Quo argumento usus est D. Thomas 1. contra Geontes cap. 42. ut probaret Deum esse unum.

E Tertio probatur conclusio ex alio absurdo & inconvenienti, quod sequitur ex Scoti sententia. Si enim æqualitas & similitudo divinarum personarum essent relationes reales, sequeretur in Deo dari plures relationes reales quàm quatuor: Consequens est falsum, & contra communem Theologorum sententiam: Ergo & Antecedens. Sequela Majoris est evidens: nam relationes æqualitatis & similitudinis sunt reales, & à relationibus originis formaliter ex natura rei distinctæ, ut docent Scotus & eius Discipuli: Ergo dantur in Deo plures relationes reales quàm quatuor: unde ipsemet Scotus loco supra citato in qualibet persona divina duas relationes similitudinis, duas æqualitatis, & duas identitatis constituit, quarum unâ ad unam personam, & altera ad aliam refertur: ex quibus resultant decem